

5

Overtrædelse af lovens ånd

Ugens vers

"Giv dem straks deres marker, vingårde, olivenlunde og huse tilbage, og eftergiv dem de lån, I har givet dem i penge, korn, vin og olie!" (Neh 5,11).

Introduktion

Også i dag kæmper vi mennesker med spørgsmålet om rigdom og fattigdom, skellet mellem de rige og de fattige, og hvad der kan gøres ved det. Jesus sagde: "De fattige har I jo altid hos jer" (Matt 26,11); men det er ikke nogen undskyldning for ikke at gøre noget for at hjælpe dem. Tvært imod. Skriften formaner os til at gøre, hvad vi kan, for at hjælpe. Og hvis vi ikke gør det, kan vi nok egentlig ikke kalde os selv kristne.

Det er fascinerende, at midt i de hjemvendte landflygtiges prøvelser og vanskeligheder, mens de genopbyggede Jerusalem, finder vi også denne problemstilling. Og der var ikke kun tale om fattigdom og de fattige, men om det langt mere alvorlige problem, at de rige undertrykkede de fattige. Det var et problem før landflygtigheden, og det genopstår nu, hvor de igen er tilbage i deres eget land.

I denne uge skal vi se, hvordan dette ældgamle problem viste sig på Nehemias' tid, og hvad Nehemias gjorde for at løse problemet. Vi skal se, at det, der gjorde denne undertrykkelse endnu værre var, at den så og sige foregik inden for "lovens bogstav". Det er et mægtigt eksempel på, hvor forsigtige vi må være, så vi ikke lader regler og normer blive et mål i sig selv fremfor et middel til at nå målet, som er at genspejle Jesu karakter.

Ugens tekster

- Neh 5,1-5
- 2 Mos 21,2-7
- Mika 6,8
- Neh 5,7-12
- 5 Mos 23,21-23
- Neh 5,14-19

Folkets klage

Neh 5,1-5

Hvad sker der? Hvad klager folket over?

Jødefolket synes at stå samlet under Nehemias' ledelse mod pres udefra. Men alt er ikke godt indbyrdes blandt folket, som ellers står samlet i forsvar mod forfølgelse og angreb fra fremmede folk. På trods af deres ydre styrke og samlede anstrengelser mod fjenden er deres indbyrdes forhold ødelagt. Lederne og de rige har udnyttet de fattige og underprivilegerede til egen vinding, og situationen er blevet så dårlig, at familierne råber om hjælp.

Nogle familier sagde, at de ikke havde mad til at give deres børn noget at spise; andre klagede over, at de på grund af en hungersnød havde været nødt til at pantsætte deres ejendom og nu ikke havde noget; andre familier brokkede sig over, at de var nødt til at låne penge til at betale skat til perserne, og at selv deres børn var blevet slaver.

Det ser ud til, at hovedårsagen til problemerne var en hungersnød og den skat, der skulle betales. Det fik de fattigste familier til at søge hjælp hos deres naboer. Den persiske regering krævede en årlig skat på 350 talenter sølv fra provinsen Juda. Hvis en person ikke kunne betale sin tilmålte del af den tvungne skat, ville familien ofte først pantsætte deres ejendom eller låne penge. Men hvis de det følgende år ikke kunne tjene nok, var de nødt til at gøre noget ved det, de skyldte. Oftest betød det at sælge sig selv som slave. De havde allerede mistet deres ejendom, og nu var de nødt til at sende et familie-medlem, oftest et barn, som skulle gøre tjeneste hos kreditoren, så det de skyldte kunne betales.

Der er tidspunkter i livet, hvor vi kommer i vanskeligheder som følge af vores egne handlinger; men der er også tidspunkter, hvor vi bliver syge eller kommer i økonomiske vanskeligheder, som vi ikke selv er skyld i. Beretningen i Nehemias 5 fortæller om en tid, hvor de styrende magter udnyttede folket. Det førte til udbredt fattigdom. Folk var fanget i stadigt voksende fattigdom uden nogen udvej.

Til at
tænke over

Det er interessant, at folk også den gang kæmpede med økonomisk undertrykkelse. Hvad bør vi lære af, at Bibelen ofte tager dette emne op?

Imod lovens ånd

Neh 5,6-8
2 Mos 21,2-7

Hvorfor reagerer Nehemias med vrede?

Selv om det er vanskeligt for os at fatte i dag, var slaveri en kulturel norm i oldtidens verden. En forælder kunne enten selv blive slave eller sælge et barn. Både socialt og legalt havde forældre ret til at sælge deres sønner og døtre. Men fordi Gud altid ønsker at give frihed, regulerede han denne praksis i Israel ved at kræve, at kreditorerne skulle frigive deres slaver hvert syvende år. På den måde beskyttede Gud folket fra at blive slaver for livet og viste sit ønske om, at hans folk skulle leve i frihed.

Loven tillod at låne penge ud, men den tillod ikke at kræve renter (se bibelske regler imod åger i 2 Mos 22,25-27; 3 Mos 25,36-37; 5 Mos 23,19-20). Men de renter, som pengeudlånerne krævede, var alligevel små sammenlignet med nabolandenes renter. De skulle betale 1 % per måned. Mesopotamiske tekster fra det 7. århundrede f.Kr. viser en rente på 50 % for sølv og 100 % for korn per år. De 12 % i årlig rente var altså lav i forhold til, hvad den var i landene i Mesopotamien. Men ifølge Guds Ord var det eneste, kreditorerne gjorde forkert, at kræve rente (Neh 5,10). Det er interessant, at folket i sin klage ikke engang nævner det som et problem. Alt det andet hørte til tidens sociale normer og var helt lovligt. Så hvorfor blev Nehemias så vred? Det er interessant, at han ikke handlede med det samme, men først tænkte grundigt over sagen.

Det er meget beundringsværdigt, at Nehemias behandler sagen så resolut. Han ignorerer ikke en klage, blot fordi den i teknisk forstand ikke bryder loven, er socialt accepteret eller til og med "venlig" sammenlignet med andre landes skikke. I situationen var det lovens ånd, der blev overtrådt. Specielt i perioder med økonomiske vanskeligheder var det folkets pligt at hjælpe hinanden. Gud står på de undertrykte og trængendes side, og han var nødt til at kalde profeter til at tale imod de forbrydelser og voldshandlinger, som de fattige blev udsat for.

Hvordan kan vi, måske uden vilje, komme til at overtræde lovens ånd, mens vi følger dens bogstav? Se Mika 6,8.

Til at
tænke over

Nehemias griber ind

Irettesættelsen af de fornemme og fyrsterne – "I driver åger med jeres brødre!" (Neh 5,7) – gav ikke de ønskede resultater. Så Nehemias blev ved med at kæmpe for de undertrykte blandt dem. Han kunne have sagt, at han havde forsøgt at belære de fornemme og fyrsterne, men da det ikke virkede, så var han nødt til at lade sagen ligge. Det var trods alt de rige og mægtige i landet, som han satte sig op imod. Men han var ikke tilfreds, før en løsning på problemet blev gennemført, selv om han undervejs vandt sig nogle mægtige fjender.

Neh 5,7-12

Hvilke argumenter bringer Nehemias mod det, der foregår? Hvad bruger han for at overtale folket til at rette på fejlene?

Nehemias sammenkalder til et stort møde. Hele Israels folk samles for at behandle problemet. Han har sandsynligvis regnet med, at når hele folket er samlet, vil lederne blive skamfulde og måske bange, så de ikke fortsætter med deres undertrykkelse.

Det første emne, Nehemias kommer med, handler om slaveri. Mange af judæerne, sandsynligvis også Nehemias selv, frikøbte andre jøder fra slaveri hos udlændinge. Nu spørger han de fornemme og fyrsterne, om de finder det i orden at købe og sælge deres eget folk. Giver det mening for israelitterne at købe jøder fra fremmede folk og give dem frihed, hvorefter de ender som slaver hos deres eget folk?

Lederne giver intet svar; men de kan godt se, at argumentet er fornuftigt. Så Nehemias fortsætter. Han spørger dem: "Burde I ikke vandre i frygt for vor Gud, så I undgik spotten fra de folk, som er vores fjender?" (Neh 5,9). Derefter indrømmer Nehemias, at også han selv har lånt folk penge og korn. Med sin opfordring "lad os nu eftergive dem denne gæld!" (Neh 5,10) bekræfter han den lov, som forbød denne skik over for andre jøder og viste, at han ønskede, at folket under hans styre skulle vise omsorg for hinanden. Utroligt nok var reaktionen enstemmig. Lederne gik med til at give alt tilbage til folket.

Til at
tænke over

Har du handlet forkert over for nogen? Hvis vi skal være ærlige, bliver de fleste af os nødt til at sige ja. Hvad forhindrer dig, så vidt det er muligt, at erstatte/gøre det godt igen?

En ed

Neh 5,12-13

Hvorfor udtaler Nehemias en forbandelse over dem, som ikke overholder deres del af aftalen?

Selv om lederne gik med til at tilbagebetale alt det, de havde konfiskeret, var Nehemias ikke tilfreds med kun ord. Han havde brug for håndgribelige beviser. Derfor får han dem til at aflægge en ed over for præsterne. En sådan handling gjorde også fremgangsmåden retslig gyldig i tilfælde af, at han senere havde brug for at henvise til aftalen.

Men hvorfor udtaler han en forbandelse? Nehemias udfører en symbolsk handling ved at løfte sin kappefold, som om han holdt noget i den. Derefter ryster han den som et tegn på at miste det, der havde været i den. På samme måde ville de, som gik imod den svorne ed, miste alt. Det var almindeligt at sværge en ed for at tilkendegive, over for andre, betydningen af en bestemt lov eller regel. Det var også mindre sandsynligt, at folket ville gå imod loven, når der var en forbandelse involveret med at bryde den. Nehemias følte åbenbart, at dette var en så vigtig sag, at han var nødt til at gøre noget helt drastisk for at sikre sig, at det blev gennemført.

Hvad lærer følgende tekster fra Det Gamle Testamente om en eds ukrænkelighed i datidens kultur?

- 4 Mos 30,2
- Præd 5,4-5
- 1 Mos 26,31
- 5 Mos 23,21-23
- 3 Mos 19,12

Når det kommer til stykket, er det at kunne tale en mægtig gave, som Gud har givet mennesker. Den adskiller os radikalt fra de evner, som dyrene har. Og der er magt i vores ord; en magt, der kan føre til liv eller død. Vi bør derfor være meget forsigtige med, hvad vi siger, hvad vi lover, og hvilke verbale løfter, vi giver. Det er også vigtigt, at vores handlinger stemmer overens med vores ord. Hvor mange mennesker er ikke blevet frastødt af kristendommen på grund af menneskers ord? Vi lyder måske som kristne, men handlingerne er det ikke!

Tænk over, hvor stor indflydelse dine ord har på andre. Hvordan kan vi lære at blive meget påpasselige med, hvad vi siger, hvornår vi siger det, og hvordan vi siger det?

Til at tænke over

Nehemias' eksempel

Neh 5,14-19

Hvilke begrundelser giver Nehemias for ikke at kræve folket for "underholdet til statholderen" (Neh 5,18)?

Det er sandsynligt, at Nehemias skrev begivenhederne i disse vers, da han 12 år senere var vendt tilbage til kong Artaxerxes' hof efter sin tid som statholder i Juda. Selv om statholdere havde ret til at modtage indkomst fra deres undersåtter, håndhævede Nehemias aldrig denne ret, men betalte selv for alle sine udgifter. Men ikke alene betalte han alle udgifter, han sørgede også selv for sin familie og sit hof. Zerubbabel, den første statholder, er den eneste anden statholder, vi kender navnet på. Når Nehemias siger: "de tidligere statholdere," henviser han mest sandsynligt til dem, der havde været mellem Zerubbabel og ham selv. Da han afsluttede sin embedsperiode, har han derfor mest sandsynligt mistet penge. I stedet for at samle sig rigdom, som man kunne forvente i en så høj stilling, gav han muligvis afkald på rigdom og ejendele. Nehemias var rig. Derfor kunne han sørge for daglig føde til så mange mennesker. Og gav-mildt sørgede han for, at andre havde rigeligt (Neh 5,17-18).

Selv om situationen ikke var identisk, fulgte Nehemias her det samme princip som Abraham gjorde, da han havde befriet dem, der var blevet taget til fange af de omkringliggende folkeslag (se 1 Mos 14).

Neh 5,19

Hvad siger Nehemias, og hvordan skal vi forstå det i evangeliets sammenhæng?

Nehemias er et eksempel på en person, som satte Gud og Guds værk højere end sin egen personlige vinding og fordel. Det er en god lærdom for os alle, uanset vores situation. Det er let at gøre noget for Gud, når det ikke koster ret meget.

Til at
tænke over

Læs Fil 2,3-8. Hvordan kan du her og nu i dit eget liv udvise de selvpofrende principper, som kommer til udtryk i denne tekst?

Til videre studium

- Ellen White, *Profeter og konger*, "Nehemias hjælper de fattige", s. 314-317.

"Nehemias blev fyldt af harme, da han hørte om denne grusomme undertrykkelse. Han siger: 'Da jeg hørte deres klager og det, de sagde, blev jeg meget vred.' Han var klar over, at det var nødvendigt at forsvare retten med hård hånd, hvis han skulle komme dette onde til livs. Med sin karakteristiske energi og beslutsomhed gik han i gang med at hjælpe sine brødre" (Ellen White, *Profeter og konger*, s. 315).

"Jesus påpegede videre et princip, der ville gøre edsafleggelse unødvendig. Han lærer, at den nøjagtige sandhed bør være en lov i al tale. 'I jeres tale skal et ja være et ja og et nej være et nej. Hvad der er ud over det, er af det onde.'

Disse ord fordømmer alle de intetsigende udtryk og fyldord, som grænser til blasfemi. De fordømmer de falske komplimenter, den omgåelse af sandheden, de smigrende fraser, de overdrivelser, de i handel urigtige fremstillinger, som er almindelige blandt mennesker socialt og forretningsmæssigt. De lærer, at den, der søger at give sig ud for at være noget, vedkommende ikke er, eller hvis ord ikke giver udtryk for, hvad han af hjertet virkelig mener, kan ikke kaldes sandfærdige" (Ellen White, *Med Mesteren på bjerget*, s. 72).

Spørgsmål til
drøftelse

- 1. Hvilken indflydelse har selviskhed på de medmenneskelige problemer, der kan opstå i forbindelse med økonomi og vores forhold til andre?**
- 2. Hvordan kan Guds folk undgå griskhed? Hvad er Guds løsning på dette problem? Studer følgende tekster: Es 58,3-12; Mika 6,6-8.**
- 3. Tænk grundigere over talens gave og magten i vores ord. Hvad betyder Joh 1,1-2, når det omtaler Jesus som "Ordet"? Hvordan kan det hjælpe os til at forstå betydningen af ord, og hvad de betyder?**
- 4. Det er forbløffende, at Jesus for flere tusind år siden sagde, at vi altid ville have de fattige iblandt os. Vi formaner også til at hjælpe dem, der er i nød. Hvordan passer disse to begreber sammen, og hvordan motiverer de os som kristne til at arbejde for dem, der har det dårligt?**

Aktiviteter og dialog

Guds Ord

- Find fem eksempler fra Skriften, hvor undertrykkelse og udnyttelse af fattige og svage fordømmes.
  - Inkluder både Moseloven (jf. 3. kvartals lektier) og profeterne.
- Læs Nehemias 5 igennem og notér, hvor Gud direkte omtales i kapitlet.
  - To af teksterne taler om betydningen af at "frygte Gud". Hvad er i disse tekster følgen af at frygte ham?
  - Hvorfor priste folket Herren?
  - Synes du, at Nehemias er legalistisk eller selvisk i sin bøn i 5,19?
- Find, evt. ved hjælp af en ordbog og/eller leksikon, eksempler på "ordets" betydning i Bibelens kultur.

Personligt kristenliv

- Tænk over din egen tilværelse og din bekendelse til Kristus.
  - Hvordan er sammenhængen mellem din bekendelse og din livsførelse?
  - Hvad kan du gøre for at skabe mere overensstemmelse imellem dine ord og dine handlinger?

Mødet med dagligdagen

- Prøv om du kan finde situationer fra nutidens mediebegivenheder, der svarer til situationen i Juda med udnyttelse af de svage i samfundet.

Uddybende spørgsmål

- Skal vi hjælpe alle fattige? Eller skal der sættes kriterier?
  - Hvis der er kriterier, hvori består de? Skal vi kun hjælpe de fattige, som er kristne, evt. adventister?
  - Når profeterne talte imod undertrykkelse og udnyttelse af de svage i samfundet, skelnede de så mellem de "gode" og de "dårlige" fattige?
- Jesus kaldes for "Ordet" (Joh 1,1-3).
  - Hvorfor kaldes han ikke for Guds "handling"?
  - Hvordan betragter vi mennesker, der er fulde af ord, men hvis handlinger ikke matcher ordene?